

Af Claus Brygger Jacobi

VI TALER IKKE OM FORSKELLIGHED

Den kommunale integrationsindsats har en blind vinkel for den positive betydning af kulturel forskellighed, og inddrager derfor kun i begrænset omfang etniske minoritetsforeninger.

Danmark har det historisk været muligt at skabe et nationalt forestillet fællesskab baseret på tanken om danskerne som relativt *ens* i forhold til sprog, religion og kultur. Samtidig er danskhed gennem opbygningen af velfærdsstaten blevet tæt forbundet med idealerne om *lighed* og *fællesskab*, hvorved velfærdsstaten nærmest er blevet opfattet som noget særegent dansk, eller i det mindste som udviklet til perfektion i Danmark.

Indvandringen fra andre lande og etniske forskelle er derfor også blevet set som en udfordring for både den homogene danske befolkning og den sociale, kulturelle og økonomiske sammenhængskraft i det danske samfund. Derfor har politikere i Danmark nok heller ikke stræbt mod at skabe et multikulturelt samfund men i stedet for talt om *integration* af udlændinge ind i det danske velfærdssamfund i betydningen assimilering og udjævning af de nyankomnes forskellighed med henblik på at skabe enshed og lighed.

I denne artikel vil jeg argumentere for, at den kommunale integrationsindsats er baseret på en dominerende idé om assimilering, som gør det selvindlysende for de involverede aktører, at kulturel forskellighed er en barriere frem for en ressource i integrationsindsatsen. Gennem et casestudie i en dansk kommune vil jeg vise, at de involverede aktører i den kommunale integrationsindsats har en blind vinkel for den positive betydning af kulturel forskellighed, og at de derfor kun i begrænset omfang inddrager etniske minoritetsforeninger. Dette er på trods af, at både kommunale og frivillige aktører ønsker et samarbejde med de etniske minoritetsforeninger og mangler frivillig hjælp til integrationsindsatsen. Der er således tale om en ekstrem case, som kan pege på et mere grundlæggende problem i den kommunale integrationsindsats (Flyvbjerg, 2006:229).

Nedenfor beskrives først kort, hvordan integrationsbegrebet kan forstås i en dansk kontekst og kommer til udtryk gennem den kommunale integrationsindsats med inddragelse af private og frivillige aktører. Derefter introduceres og analyseres, hvordan dette foregår i en dansk kommune. Der afsluttes med en diskussion af, hvorfor de etniske minoritetsforeninger ikke inddrages mere direkte, samt bud på, hvordan de kunne bidrage yderligere.

Foto fra Statsborgerskabsdag på Christiansborg.

INTEGRATIONSBEGREBET

I 2008 beskrev Flemming Mikkelsen, hvordan der var sket et markant skifte i Indenrigsministeriets officielle definition af integration fra 1990 til 2000. I 1990 var målet med integration, at udlændinge skulle deltage på lige fod med danskere i det danske samfund. Samtidig skulle dette ske: ”... uden at den enkelte indvandrer mod sin vilje mister de identitetsbærende træk fra den hidtidige kulturbaggrund” (Mikkelsen, 2008:24). I 2000 var fokus skiftet til, at integrationen skulle opnås ved at stille krav til udlændinge om opnåelse af selvforsørgelse og tilegnelse af det danske samfunds grundlæggende normer og værdier (Mikkelsen, 2008:25).

Dette skifte kan forstås som en bevægelse væk fra en opfattelse af integration som *inklusion* af udlændinge i det danske samfund, hvor de bibeholder kulturelle, religiøse og sociale særtræk, til assimilering af udlændinge, så de i videst muligt omfang ikke kan udskilles fra majoriteten af danskere (Grillo, 2011). Mikkel Rytter beskriver den nuværende dominerende opfattelse af integration som en del af en national politisk strategi for ændring af migranternes familieliv, religion og traditioner med henblik på at gøre dem danske (Rytter, 2018:6). Ud fra denne opfattelse anskues nyankomne udlændinges forskellighed i bedste fald som en mindre barriere for integrationen og i værste fald som noget, der er uforeneligt med at bo og leve i Danmark. Både Grillo og Rytter bemærker, at dette politiske projekt om assimilering aldrig vil kunne opnås i praksis. Dette eksemplificeres blandt andet ved det paradoksale i, at de mange medicinstuderende med pakistansk baggrund langt fra altid tolkes som et tegn på vellykket integration, men nærmere som konsekvens af en patriarkalsk og undertrykkende familiestruktur (Rytter, 2018:4).

Samtidig er integrationen i det danske samfund blevet tæt knyttet til velfærdsstaten som institution (Jöhncke, 2007). Det er således ikke tilstrækkeligt at ligne danskerne. Udlændinge, som kommer til Danmark, skal også bidrage til opretholdelsen af velfærdsstaten gennem betaling af skatter. Integrationen baserer sig således også på et ideal om reciprocitet som først beskrevet af Marcel Mauss (2000). Dette ses tydeligt ved den måde, hvorpå Integrationsloven i stadig højere grad sigter efter, at nyankomne udlændinge kommer hurtigst muligt i beskæftigelse. Et andet tegn på denne bevægelse er stramningerne i reglerne i Udlændingeloven om permanent opholdstilladelse, hvor per-

manent adgang til det danske samfund er blevet stadig tættere knyttet til, hvorvidt en udlænding kan bidrage til samfundsøkonomien og opretholdelsen af velfærdsstaten (Blauenfeldt, 2016).

Det såkaldte paradigmeskifte med finansloven for 2019, hvor der er kommet større fokus på repatriering for hovedparten af nyankomne flygtninge og familiesammenførte samt en yderligere nedsættelse af Integrationsydelsen, forstærker denne integrationsforståelse med afsæt i en ”noget for noget” tankegang. Derudover peger det i retning af en tendens henimod i højere grad at opfatte udlændinge som *gæster* i Danmark, som midlertidigt må udvise taknemmelighed og ”skik følge eller land fly” (Hervik, 1999, Rytter, 2018:10).

I den politiske debat fremføres mange ekstreme synspunkter i forhold til indvandringen til Danmark, men ifølge Olwig og Pærregaard (2007) er det i mødet mellem nyankomne udlændinge og den kommunale integrationsindsats, at integrationsbegrebet kommer mest direkte til udtryk i praksis.

DEN KOMMUNALE INTEGRATIONSINDSATS

Tidligere var det Dansk Flygtningehjælp, som tog sig af modtagelsen af nyankomne flygtninge og familiesammenførte på statens vegne. Først i 1999 fik Danmark sin første Integrationslov foranlediget af modtagelsen af 20.000 flygtninge fra krigen på Balkan. Med Integrationsloven blev der lavet regler for boligplacering og integration af flygtninge og familiesammenførte i landets kommuner (Blauenfeldt, 2016). Ifølge Integrationslovens kapitel 2 (§§ 4-5a) (Retsinformation, 2019) har kommunen derved ansvaret for boligplacering af nyankomne flygtninge, der er visiteret til kommunen, samt for gennemførelse af integrationsprogram og udbetaling af integrationsydelse til flygtninge og familiesammenførte, som er omfattet af programmet.

Ifølge integrationslovens kapitel 3a og 4 (§§ 15a-18a) skal alle flygtninge og familiesammenførte udlændinge, som modtager integrationsydelse, deltage i *integrationsprogrammet*. Integrationsprogrammet indeholder danskuddannelse og beskæftigelsesrettede tilbud. Formålet hermed er, ideelt set, opnåelse af ordinær beskæftigelse eller uddannelse inden for ét år. Integrationsprogrammet handler således i høj grad om at lære dansk og deltage i virksomhedsrettede aktiviteter med henblik på opnåelse af selvforsørgelse¹⁾. Dette er også tydeligt i *Integrations-*

barometerets ni nøgletal, hvor igennem integrationsindsatsen overvåges. Disse nøgletal omfatter nemlig, hvor mange, der er jobparate, i job, i virksomhedspraktik eller på uddannelse, samt hvor mange, der har bestået danskprøven og hvor mange, der har begået kriminalitet.

Flygtninge og familiesammenførte er i mange år blevet kategoriseret og håndteret som et socialt problem i mødet med den kommunale integrationsindsats (Olwig og Pærregaard, 2007). Dette kan siges at være blevet endnu mere udtalt i de senere år, hvor jobcentrenes rolle i integrationsindsatsen er blevet større. Derved har nyankomne flygtninge og familiesammenførte ikke kun ”et problem” ved deres etniske og kulturelle forskellighed, men er også blevet underlagt de ”problemidentiteter”, som tilskrives ledige og sygemeldte – eksempelvis ved identificering af manglende motivation (Järvinen & Mik-Meyer, 2003, Jacobi, 2013).

INDDRAGELSE AF FRIVILLIGE AKTØRER

Kommunen står ikke alene med integrationsindsatsen. Kommunen kan ifølge Integrationslovens §§ 1, stk. 3 overlade udførelsen af bestemte opgaver til en eller flere organisationer, foreninger eller private virksomheder. Tanken er således også, at frivillige aktører og NGO'er skal deltage i integrationsindsatsen.

De senere år har kommunerne udbygget deres samarbejde med forskellige civile aktører i forbindelse med modtagelse og integration af det store antal flygtninge og familiesammenførte, der er kommet til landet. Fire ud af fem kommuner samarbejder således i høj og stigende grad på integrationsområdet med civile aktører. Flere kommuner samarbejder primært med lokale afdelinger af store nationale organisationer, såsom Dansk Flygtningehjælp, og er begyndt at styre samarbejdet gennem ansættelsen af en frivilligkoordinator (KL, 2015:14).

Samarbejdet med frivillige om integrationsindsatsen er specielt udtalt på beskæftigelsesområdet, hvor der er et udstrakt og systematisk samarbejde med frivillige. Der er store forskelle mellem kommunerne på, hvordan samarbejdet fungerer, men mange steder hjælper frivillige til med en bred vifte af opgaver: Modtagelse og boligplacering af flygtninge og familiesammenførte, forskellige former for sociale og kulturelle aktiviteter, støtte til flygtningenes myndighedskontakt samt lektielæsning og danskundervisning (Fehsenfeld og Levinsen, 2017: 13-14).

Der findes da også et stort potentiale for at inddrage frivillige i integrationsindsatsen. Næsten to ud af fem danskere laver således frivilligt arbejde og stadig flere inden for det sociale område (Rambøll, 2017:7-10). Næsten lige så mange med ikkevestlig oprindelse er aktive - ofte gennem kulturforeninger og sociale foreninger eller helt uden om en organisation (Petrovski, 2015).

Generelt kan man sige, at kommunernes forhold til samarbejde med frivillige aktører har ændret sig fra høringer og økonomisk støtte til mere aktiv kommunal involvering og samarbejde om konkrete opgaver og aktiviteter. Samarbejdet bevæger sig således i tiltagende grad hen imod at kunne betegnes som samproduktion eller co-production gennem et mere ligeværdigt og langvarigt samarbejde, som det beskrives i New Public Governance-litteraturen (Ibsen og Espersen, 2016 :16-20).

Denne type tættere samarbejde kan dog også indebære flere udfordringer og barrierer. Det drejer sig både om manglende kendskab til hinanden, mangel på tid og ressourcer, de juridiske og styringsmæssige vilkår for samarbejdet samt forskelle i rationaler og værdier (Ibsen og Espersen, 2016 :73, Ibsen og Levinsen, 2017 :49).

UNDERSØGELSE AF INTEGRATIONSINDSATSEN I EN DANSK KOMMUNE

Hvordan samarbejdet mellem kommunale, frivillige og private aktører fungerer, har vi undersøgt i en dansk kommune i slutningen af 2018. Undersøgelsen indebar en kortlægning af aktørlandskabet på integrationsområdet.

Kortlægningen er baseret på desk research, hvorigennem de første interviewpersoner er identificeret, og på 28 semistrukturerede kvalitative interviews med i alt 33 personer²⁾, hvor 10 var kommunale aktører, 11 frivillige aktører, 6 private aktører og 6 borgere. På baggrund af disse interviews har vi identificeret i alt 127 aktører. De 127 aktører giver ikke et fuldstændigt billede af aktørlandskabet i kommunen men er benyttet til at optegne et ressourcekort, der kategoriserer forskellige typer af aktører og relationer i forhold til, hvordan de på forskellige måder bidrager og kan bidrage til integrationsindsatsen (Hausenberg, 2007).

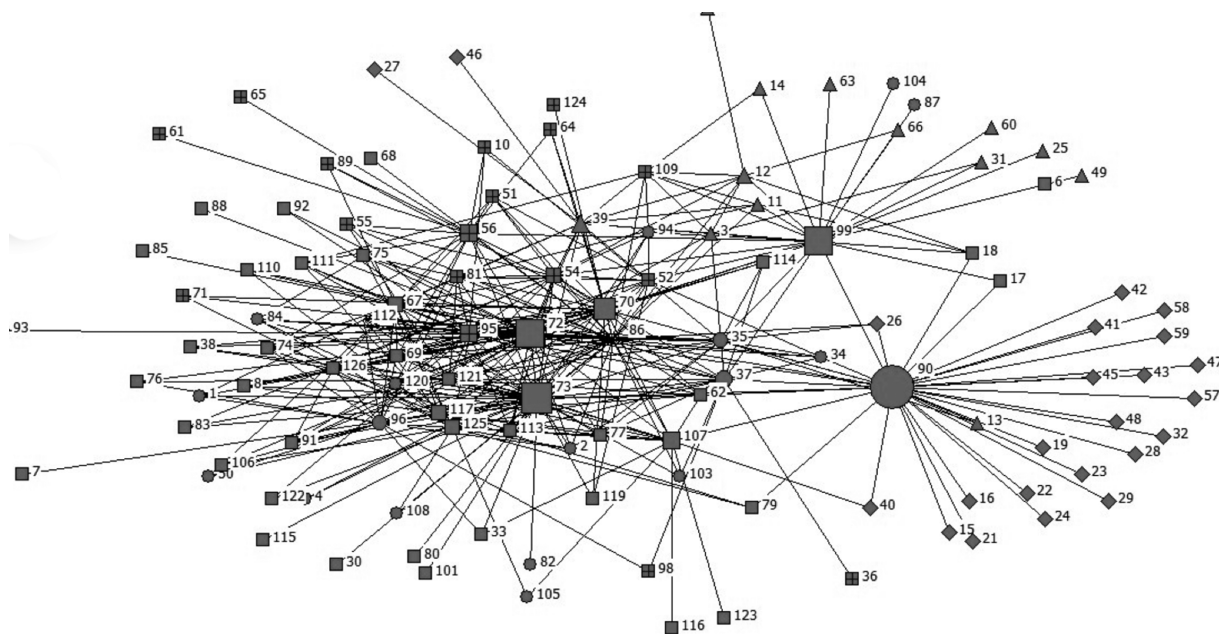
For at skabe overblik over de mange aktører, deres relationer og deres bidrag til integrationsindsatsen, er aktørerne opdelt i tre hovedkategorier: Offentlige, frivillige og private aktører. Der er i alt

identificeret 48 *offentlige aktører*, hvoraf hovedparten er kommunale aktører, som har forskellige fokusområder, ofte på baggrund af, hvilken forvaltning de er knyttet til (bolig, beskæftigelse, uddannelse, sprog, økonomi, familie, børn og unge, social, sundhed eller kultur). Derudover er der i alt identificeret 59 *frivillige aktører*, hvoraf nogle er etniske minoritetsforeninger, andre er foreninger med eksplicit fokus på integration (også kaldet integrationsforeninger blandt aktørerne)³⁾ og de resterende er idrætsforeninger. Endelig er der identificeret 20 private aktører, som udgøres af større virksomheder, som samarbejder om den virksomhedsrettede kommune indsats, og af de store landsdækkende NGO'er såsom Dansk Flygtningehjælp, Røde Kors og Red Barnet.

De 127 aktører er derefter indtegnet i et netværkskort ud fra en social netværksanalyse (Henriksen og Waldstrøm, 2016), hvor typen af aktørernes relationer er optegnet med udgangspunkt i, om relationen kan karakteriseres som ad hoc, hyppig eller formaliseret (sidstnævnte indebærer faste aftaler, kontrakter eller en organisatorisk binding).

Dataprogrammet UCINET er benyttet til at beregne og visualisere de mest centrale aktører på baggrund af forskellige mål for centralitet (Borgatti et al, 2002). For det første er centralitet målt ud fra aktørens antal af relationer og for det andet ud fra i hvilket omfang, aktøren er placeret som det korteste og/eller eneste forbindelsespunkt mellem andre aktører. Dette kan indikere, om nogle aktører er brobyggere eller indtager en strategisk placering i netværket, fordi aktørerne hermed kan kontrollere (begrænse eller videregive) informationer og ressourcer mellem de øvrige aktører i netværket (Henriksen & Waldstrøm, 2016:71).

I nedenstående kort over det samlede netværk kan det ses, hvor central aktøren er som brobygger ud fra etikettens størrelse⁴⁾. *Formen* på etiketterne viser, hvilken type aktør, der er tale om. De runde er private aktører, og de firkantede er offentlige aktører. De frivillige aktører er opdelt i tre underkategorier. De firkantede med et kryds indeni er integrationsforeninger, de trekantede er etniske minoritetsforeninger og de diamantformede er idrætsforeninger:

Figur 1: Centrale aktører i integrationsindsatsen

Det, der springer i øjnene, er *det kommunale Integrationsteams* centrale rolle. Integrationsteamets leder (nr. 72), Integrationsteamets sagsbehandlere/kordinator (nr. 73) og Integrationsteamets kordinator af frivilligsamarbejdet, boligmedarbejderne og familiekonsulenterne (nr. 70) er tre af de fem mest centrale aktører.

Den kommunale sagsbehandling og indsats for flygtninge og familiesammenførte under Integrationsloven er da også samlet i Integrationsteamet under Arbejdsmarkedscenteret. Andre afdelinger i Arbejdsmarkedscenteret såsom ydelse, sanktionsteamet og virksomhedsservice er primære samarbejdspartnere sammen med andre aktører i kommunen såsom SSP, tosprogskonsulenter, modtagerklasselærere, boligadministration, sundhedsplejen m.fl. Derudover har Integrationsteamet tætte og direkte forbindelser med de landsdækkende NGO'er som Dansk Flygtningehjælp, Røde Kors, Red Barnet, DGI og deres lokale frivillige afdelinger/foreninger, som arbejder eksplicit med integration (integrationsforeningerne).

Der findes tilsyneladende en vis arbejdsdeling mellem kommunen og integrationsforeningerne. Den største integrationsforening, som var en lokal afdeling af en stor national NGO, kan også tilbyde en bred vifte af aktiviteter – ligesom mange andre af landets integrationsforeninger (se sidste afsnit). Det

betyder, at mange offentlige aktører henviser flygtninge og familiesammenførte dertil, hvis de har brug for hjælp eller støtte. En repræsentant fra kommunens sanktionsteam siger eksempelvis:

”De huller, der nu engang er, de bliver faktisk godt samlet op af [integrationsforeningen]. Dem har vi i hvert fald en del kontakt med. De er rigtig gode. Det er dem vi lægger mest mærke til, fordi de er gode til at samle op på de borgere.”

På mange måder overlapper kommunens og integrationsforeningernes opgaver alligevel så meget, at det kan være vanskeligt at afgøre, hvem som egentlig har ansvaret. Det er specielt udfordrende omkring rådgivning og hjælp til at forstå breve, lovgivning og kontakt til myndigheder, teleselskaber m.m. En frivillig siger således:

”Men jeg er lidt splittet, for jeg synes heller ikke helt det kan være rigtigt, at vi skal have så meget sagsbehandling. Jeg synes det er forkert, når der er så stor en gruppe mennesker, som mangler hjælp. De skal have hjælp for overhovedet at kunne udføre den her opgave, og så bliver de sendt hen til os. Vi er deres eneste håb, fordi alle de andre instanser sender dem til os.”

En anden repræsentant fra integrationsforeningen beskriver en oplevelse af at være dem, som ”rydder op efter kommunen”.

Flere af de frivillige, som vi har interviewet, pointerer derfor, at det har en stor betydning for deres arbejde, at kommunen prioriterer koordinering af det tværsektorielle samarbejde og i den forbindelse har valgt at ansætte en frivilligkoordinator. En frivillig fra en af de lokale integrationsforeninger forklarer således:

”... vi er frivillige, så det vil sige, at vi kun har begrænset tid (...) Jeg tror ikke, der er nogen, der har tid til at sidde og koordinere organisationer og holde møder og indkalde og så videre. Det er du nødt til at have en person, der er ansat til.”

De frivillige peger derfor på, at det både er positivt, at frivilligkoordinatoren koordinerer samarbejdet mellem de frivillige indbyrdes og mellem de frivillige, kommunale og private aktører.

På mange måder ligner den undersøgte kommune sandsynligvis mange andre danske kommuner med det tætte, men nogle gange udfordrende, samarbejde mellem kommunale aktører, nationale NGO’ere og deres lokale integrationsforeninger (som beskrevet i sidste afsnit).

I figuren er det derudover tydeligt, hvordan *Integrationsrådet* (nr. 90) og en stor *national idrætsorganisation* (nr. 99) er centrale brobyggere mellem de kommunale aktører og hhv. etniske minoritetsforeninger og idrætsforeninger.

Integrationsrådet samler repræsentanter for både etniske minoritetsforeninger, integrationsforeninger, arbejdsmarkedets parter, sprogskolen, byrådspolitikere, frivilligcenteret og arbejdsmarkedscenteret. *Integrationsrådet* har mange forskellige funktioner. Det skal blandt andet rådgive politikere om integrationsindsatsen, deltage i høringer, arrangere aktiviteter, sætte fokus på specifikke temaer og udarbejde en årsberetning. Vores interviews og deltagelse i et rådsmøde viser tydeligt, at der findes et stort engagement i dette arbejde blandt alle parterne. Det var dog på den anden side tydeligt, at det var kommunen, som satte dagsordenen på møderne og med ret stor succes fik engageret de etniske minoritetsforeninger i at støtte deres integrationsfremmende aktiviteter, som blandt andet omfattede at få flere unge ind på en erhvervsfaglig uddannelse – og således var i tråd med *Integrationsbarometeret*.

Integrationsrådet har således, ligesom den store nationale idrætsorganisation, en vigtig samlende rolle, men deres centrale rolle har dog også en bagside, da den tydeliggør, at der mangler direkte samarbejdsflader mellem de etniske minoritetsforeninger og hhv. de kommunale aktører og integrationsforeningerne.

Det kan forklares ved, at der blandt de kommunale aktører bliver skelnet mellem etniske minoritetsforeninger og integrationsforeninger.

Frivilligkoordinatoren siger følgende om den eneste af de etniske minoritetsforeninger, som blev inkluderet direkte i samarbejdet:

”De er jo en etnisk forening, som faktisk er gået ind i frivilligarbejdet (...) Men de [etniske minoritetsforeninger] går ikke ind og laver aktiviteter på den måde, vi gør [integrationsarbejde]. Det gør de ikke. Så det er faktisk kun [denne etniske minoritetsforening], der går igen på begge dele.”

Denne etniske minoritetsforening blev som den eneste løbende inkluderet direkte i integrationsindsatsen gennem netværksmøder med kommunale aktører og integrationsforeningerne. Begundelsen var blandt andet, at foreningen ikke havde en etnisk forankring som de andre 12 etniske minoritetsforeninger, men at der var tale om en kulturforening, hvor bestyrelsen og medlemmerne både var danskere og indvandrere fra forskellige andre lande.

Det er således tydeligt, at etniske minoritetsforeninger spiller en rolle i netværket, men primært som høringsparter, der forsøges engageret i et afgrænset forum.

EN GENERENDE, USYNLIG ELLER BRUGBAR FORSKELLIGHED?

Gennem vores undersøgelse hørte vi gentagne gange både de kommunale aktører og integrationsforeningerne fortælle om, hvordan de manglede frivillig hjælp - specielt familier, som kunne tage imod de nyankomne flygtninge og familiesammenførte (netværksfamilier). Hvorfor valgte man så ikke at samarbejde tættere med de etniske minoritetsforeninger?

Vores undersøgelse tyder på, at det bunder i en grundlæggende præmis om, at etnisk, religiøs og kulturel forskellighed anses som en barriere for in-

tegrationen. Dette lader til at tage form af doxa – dvs. noget, som tages for givet, men samtidigt er udtalt, da fokus på dette aspekt ville undergrave praksis (Bourdieu, 1993:73-74). For hvis integrationen er rettet imod at udjævne ”den generende forskellighed” (Hervik, 1999), giver det vel ikke mening at forstærke, understøtte og benytte sig af den i integrationsindsatsen? En udtalelse fra en kommunalt ansat om integrationsindsatsen illustrerer, hvordan integrationen omtales i praksis:

”Nu er du på kravlestadiet igen. Det er man på rigtig mange måder, og du skal lære at gå - i hvert fald i den her kontekst. Så du skal ikke være bange for at rejse dig, at gå og falde og slå dig. For så har du mig som dit sikkerhedsnet. Jeg skal nok fange dig, og så går vi sammen, men du skal først prøve selv, og hver gang det bliver svært eller du falder og slår dig, så er jeg med. Jeg holder dig.”

Bag denne udtalelse ligger der tilsyneladende en opfattelse af, at flygtninge og familiesammenførte kommer til Danmark uden brugbare erfaringer og kompetencer. Den udtrykte integrationsforståelse indebærer således, som i Integrationsloven, en ret fasttømret forestilling om en lineær udvikling på nogle udvalgte parametre, som blandt andet kan genfindes i Integrationsbarometeret (se ovenfor). Blandt aktørerne var der til gengæld kun meget få, som gav eksplicit udtryk for, hvordan kulturel forskellighed var en barriere for integrationen. Fokus var derfor mere på at opbygge nye kompetencer og erfaringer hos flygtninge og familiesammenførte end på at udviske eksisterende.

På den anden side blev forskelligheden ikke omtalt som noget positivt eller brugbart af andre end de etniske minoritetsforeninger. De etniske minoritetsforeninger kunne se flere muligheder i, hvordan forskelligheden kunne udnyttes til en fordel.

For det første gav repræsentanter fra de etniske minoritetsforeninger udtryk for, hvordan de bedre end kommunen kunne vejlede og støtte nyankomne med at tilpasse sig det danske samfund, fordi de selv havde prøvet det. En repræsentant for en af de etniske minoritetsforeninger siger eksempelvis:

”Kommunen gør dem en tjeneste ved at involvere dem i nogle andre familier, hvor de ikke føler sig alene. Så det ikke kun er kommunen, de har en re-

lation med og sprogskolene. Så de også med det samme får et netværk, eventuelt med en dansk familie, men ellers en vennekreds af etniske (...) Nogle, der har boet her i længere tid, og nogle, der har klaret sig godt og kommet igennem, og har fast arbejde, og har ressourcer til at give og guide dem (...) Og det er faktisk den største gave, man kan give en ny borger i Danmark ved at have guide med lige fra dag ét faktisk.”

Det var da også påfaldende, at man ikke søgte efter ”etniske netværksfamilier”, når få danskere meldte sig.

For det andet peger repræsentanterne for de etniske minoritetsforeninger på, hvordan en forudsætning for integration og tilpasningen er at skabe kontinuitet og sammenhæng imellem tidligere erfaringer og det nuværende liv i Danmark. En repræsentant for en etnisk minoritetsforening udtaler om nyankomne udlændinges deltagelse i foreningen:

”Jeg tror, det kunne hjælpe meget, fordi så laver man lidt det, man plejer at gøre i sit hjemland. Ligesom sådan i stedet for at vende 180 grader, så hvis man drejer det sådan 90 grader eller 120 grader, så bliver det sådan lidt nemmere for dem i stedet for at glemme det hele og starte på et nyt liv, ny kultur, nyt alt.”

Fællesskab omkring en etnisk, kulturel og/eller religiøs baggrund bliver således opfattet som en vigtig forudsætning for at kunne integrere sig og falde til i et nyt land. I de etniske minoritetsforeninger laves der derfor også en meget bred vifte af aktiviteter; sammenkomster ved højtider, modersmålsundervisning, koranlæsning, bøn i moskeen og det daglige møde med andre med samme etniske minoritetsbaggrund i foreningens lokaler, hvor man blandt andet kan få en kop te og drøfte de seneste nyheder. Alt sammen noget, der kan give medlemmerne en oplevelse af kontinuitet og sammenhæng i deres liv.

Denne pointe understøttes af både virkeligheden og forskningen. I stort set alle lande, hvor der findes indvandrere, etableres der også etniske minoritetsforeninger, som viderefører etnisk, kulturel og religiøs praksis fra oprindelseslandet. Det er blandt andet undersøgt og begrebsliggjort i forskningen om diaspora (Schwartz, 1995) og transnationale netværk (Schiller et al, 1994). Det er derfor tilsyneladende nødvendigt for mange indvandrere at møde livet i

det nye land med afsæt i en videreførelse af erfaringer, kompetencer og praksis fra oprindelseslandet.

Spørgsmålet er, om man ikke med fordel kan aktivere de mange frivillige kræfter fra de etniske minoritetsforeninger i den kommunale integrationsindsats?

De etniske minoritetsforeninger kan sandsynligvis noget, som integrationsforeningerne ikke kan. De kan kombinere nogle af de ”traditionelle” aktiviteter på integrationsområdet, såsom støtte til myndighedskontakt, danskundervisning og lektielæsning, med et fællesskab, hvor deres erfaringer og kompetencer anerkendes og videreføres. Dermed ikke sagt, at integrationsforeningerne ikke gør et vigtigt stykke arbejde, men ofte sker dette i en asymmetrisk relation, hvor en etnisk dansker hjælper og støtter nyankomne udlændinge med at løse deres problemer og lære dem hvordan man er dansk.

Der er derfor ikke nogen grund til, hvorfor kommunerne ikke skulle indgå i et tættere samarbejde med de etniske minoritetsforeninger om, hvordan nyankomne flygtninge og familiesammenførte støttes i at møde det danske samfund på baggrund af de kompetencer og erfaringer, de har med fra deres oprindelsesland.

LITTERATUR:

- Anderson, Benedict (1983): *“Imagined Communities”*. London og New York: Verso.
- Blauenfeldt, Mette (2016): “Sådan modtager vi flygtninge i Danmark”. I: *Uden for Nummer*, 32:4-9.
- Borgatti, S.P et al (2002). *UCINET 6 for Windows: Software for Social Network Analysis*. Harvard, MA: Analytic Technologies.
- Bourdieu, Pierre (1993). *“Sociology in Question”*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publication.
- Fehsenfeld, Michael og Levinsen, Klaus (2017): ”Samspelet på flygtningeområdet”. I: Ibsen, Bjarne (red): *16 cases med samarbejde mellem kommunale institutioner og civile aktører*. Syddansk Universitet, s. 13-19.
- Flyvbjerg, Bent (2006): “Five Misunderstandings About Case-Study Research”. I: *Qualitative Inquiry*, 12(2):219-245.
- Grillo, Ralph (2011): “Danes and Others”. I: Olwig, Karen Fog og Pærregaard, Karsten (red): *The Question of Integration: Immigration, Exclusion and the Danish Welfare State*. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing, s. 266-276.
- Hausenberg. (2007). *“Netværksatlas Vollsmose - en guide til bydelens sociale ressourcer, foreninger og netværk”*. Odense: Vollsmosesekretariatet, Odense Kommune.
- Henriksen, L. F. og Waldstrøm, C. (2016). *“Netværksanalyse. En introduktion”*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Hervik, Peter (1999): *“Den generende forskellighed. Danske svar på den stigende multikulturalisme”*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Ibsen, Henrik og Espersen, Helle Hygum (2016): *“Kommunernes samarbejde med civile aktører – Forskelle og ligheder i forventninger, praksis, samarbejdspartnere og oplevet udbytte”*. KORA.
- Ibsen, Henrik og Levinsen, Klaus (2017): *“Kommunale institutio-*

ners samarbejde med foreninger og frivillige – omfang, holdninger og udfordringer”. Odense: Syddansk Universitet.

- Jacobi, Claus Brygger (2013): *“Et halvhjertet helhedssyn? En afhandling om den helhedsorienterede sygedagpengeindsats i to kommuner”*. Ph.d.-afhandling. Institut for Samfund og Globalisering, Roskilde Universitet.
- Järvinen, Margaretha og Mik-Meyer, Nanna (2003): ”Indledning: At skabe en klient”. I: Järvinen, Margaretha og Mik-Meyer, Nanna (red): *“At skabe en klient”*. Vejle: Hans Reitzels Forlag, s. 9-29.
- Jöhncke, Steffen (2007): “Velfærdsstaten som Integrationsprojekt”. I: Olwig, Karen Fog og Pærregaard, Karsten (red): *Integration – Antropologiske perspektiver*. København: Museum Tusulanums Forlag, kap. 1, s. 37-62.
- Kommunernes Landsforening (2015): *“Analyse af kommunernes integrationsindsats”*. København: Notat, dok ID: 2127757.
- Mauss, Marcel (2000 [1923]): *“Gaven. Gaveudvekslingens form og logik i arkaiske samfund”*. København: Spektrum.
- Mikkelsen, Flemming (2008): *“Indvandring og integration”*. København: Akademisk Forlag.
- Olwig, Karen Fog og Pærregaard, Karsten (2007): ”Integration – Antropologiske perspektiver”. I: Olwig, Karen Fog og Pærregaard, Karsten (red): *Integration – Antropologiske perspektiver*. København: Museum Tusulanums Forlag, kap. 1, s. 9-36.
- Petrovski, Erik (2015): *“Ikke-vestlige indvandreres skjulte bidrag til samfundssøkonomien - Værdien af ikke-vestlige indvandreres frivillige arbejde, pengegaver, praktiske hjælp og økonomiske støtte”*. Roskilde: Roskilde Universitet.
- Rambøll (2017): *“Frivillighedsundersøgelsen 2017”*. Børne- og Socialministeriet.
- Retsinformation (2019). *“Lov om integration af udlændinge i Danmark”*. LBK nr. 1127 af 11/10/2017.
- Ryter, Mikkel (2018). ”Writing Against Integration: Danish Imaginaries of Culture, Race and Belonging”. I: *Ethnos*, vol. 75.
- Schiller, Nina Glick et al (1992): “Trans-nationalism. A New Analytic Framework for Understanding Migration”. I: Schiller, Nina Glick et al (red.): *Towards a Transnational Perspective on Migration. Race, Class, Ethnicity, and Nationalism Reconsidered*. New York: Annals of The New York Academy of Sciences, 645:1-24.
- Schwartz, Jonathan (1995): “Blessing the Water the Macedonian Way. Improvisations of Identity in Diaspora and in the Homeland”. I: K. Cowan (red): *Macedonia: The Politics of Identity and Difference*. London: Pluto, s. 104-21.

NOTER:

1. Jobcenteret skal senest tre måneder efter overtagelsen visitere flygtningen eller den familiesammenførte som enten jobparat eller aktivitetsparat. Vedkommende skal dertil have et virksomhedsrettet tilbud inden for to uger og senest ved påbegyndelsen af integrationsprogrammet, hvis det er muligt at deltage i et sådant. Den beskæftigelsesrettede indsats skal tilrettelægges som en kontinuerlig virksomhedsrettet indsats – for jobparate må der maksimalt være seks uger mellem hvert tilbud og for aktivitetsparate beror det på en individuel vurdering.
2. Samtlige interview er transskriberede og kodede i NVivo 12.
3. Betegnelsen integrationsforeninger benyttes for nemheds skyld i ariklen.
4. Borgere og pårørende er blandt de mest centrale aktører, men de er ikke medtaget på kortet.

Claus Brygger Jacobi er uddannet antropolog og har skrevet en ph.d.-afhandling om tværfagligt socialt arbejde i jobcentrene. Claus er ansat ved Professionshøjskolen Absalon, hvor han forsker i tværfagligt socialt arbejde på beskæftigelsesområdet.